

Hin er sjálvstýrispolitikkurin, sum hevur skilt føroyingar líka síðani vit fingi flokkspolitikk á Løgtingi.

Her eru dimensjónirnar gjørdar til tvey sokallað »indeks«, har hvørt indeks hevur fyra spurningar. Fyrst er útjavningarpolitikkurin. Her vóru hesir spurningar settir, og svarmøguleikarnir eru fimm í tali, frá púra ósamd/ur til púra samd (undantikin seinasti spurningur, har tveir svarmøguleikar eru):

- Høgar inntøkur eiga at verða skattaðar harðari, enn tær verða í dag
- Fleiri almennar uppgávur kunnu útførast bæði biligari og betri, um tær verða lætnar til privat
- Í núverandi búskaparstöðu er ikki ráð til skattalættar

A sigur: Munirnir í inntøku og livistøði eru enn ov stórir í landinum. Tí eiga fólk við lægri inntøku at fáa eina skjótari betring í livistøðinum enn tey við hægri inntøku.B sigur: Inntøkujavningin er farin ríkiliga langt. Teir inntøkumunir, sum enn eru, eiga stórt sæð at verða varðveittir. Er tú: Mest samd/ur við A? / Mest samd/ur við B.

Spurningarnir eru síðani kókaðir saman til eitt samlað indeks, sum gongur frá 0 til 1, har veljarin far 0, um hann er maksimalt vinstrahallur og 1, um hann er maksimalt høgrahallur.

Næst er tann sjálvstýrispolitiska dimensjónin, ið er gjørd á sama hátt sum hin. Her er 0 maksimalt ímóti sjálvstýri og 1 maksimalt fyri sjálvstýri.

Svarmøguleikarnir ganga somuleiðis her frá púra ósamd/ur til púra samd, og eru:

- Føroyska samfelagið er ov lítið og viðbrekið til at klára seg uttan Ríkisfelagsskapin
- Føroyar hava sum heild sera stórt gagn av Ríkisfelagsskapinum
- Í longdini verður neyðugt við hægri blokkstuðuli úr Danmark
- Føroyar eiga at hava ein sjálvberandi búskap uttan blokkstuðul

Talva 2 vísir effektina á flokksval av svarunum upp á spurningarnar í hesum indeksum.

Kanningin gav uttan iva nøkur áhugavert úrslit, ið somuleiðis kunnu tulkast upp á nógvar mátar.

Eitt nú vísir kanningin, at sannlíkindini fyri at velja sannlíkindini fyri

at velja Fólkaflokkin eru 11 prosentstig størri, um tú ert maksimalt høgrahallur, enn um tú ert maksimalt vinstrahallur. Samstundis, og áhugavert í hesum er, at sannlíkindini fyri at velja Framsókn »bert« eru fimm prosentstig størri um tú ert maksimalt høgrahallur, enn um tú ert maksimalt vinstrahallur. Hetta kann tulkast sum ein ábending um, at veljarar hjá Framsókn eru minni høgrahallir enn teir, sum velja Fólkaflokkin. Øðrvísi er tað hinumegin miðjuna, har tað eru 16 prosentstig minni sannlíkindi fyri at tú velur Javnaðarflokkin,

TALVA 3:

Effektin af útvaldum politiskum spurningum á flokksval

Gjøgnumsnitligu marginalu broytingarnar í sannlíkindunum, prosentstig

Allir variablar úr Talvu 1 og 2 eru tiknir við í analýsuna, men eru ikki vístir her

	E: Tj.	C: Ja.	H: Mí.	D: Sj.	B: Sa.	A: Fó.	F: Fr.
»Vit eiga at finna eina skipan fyri fiskivinnuna, ið byggir á marknaðartreytir og uppbodssølu av fiskidøgum istaðin fyri at landsstýrismaðurin útlutar kvotur sum í dag«	6	22***	1	-8*	-5	-19***	2
»Lokalpolitisk atlit víga meira enn landspolitisk atlit í føroyskum politikki «	6	-12**	1	-4	6	-5	8
»Religión fyllir ov nógv í føroyskum politikki«	-17***	14**	-7***	-3	2	3	8

N=	306
McFaddens Pseudo-R2	0,4919

Nota: Svarini uppá spurningarnir eru umbroytt til ein 0-1 skala (0 = púra ósamd/ur og 1 = púra samd/ur)

um tú ert maksimalt høgrahallur, enn um tú ert maksimalt vinstrahallur. Áhugavert er eisini, at einki greitt úrslit er fyri Tjóðveldi, og kann hetta vera ein ábending um, at veljaraskarin hjá Tjóðveldi fevnir breitt tvørtur um miðjuna, tá talan er um útjavningarpolitikk.

Taka vit sjálvstýrisdimensjónina, vísir henda greitt, at tað er í nógv størri mun spurningurin um samband og loysing, ið hava týdning fyri flokksvalið hjá veljarum Tjóðveldi og Sambandsflokkinum. Hetta kann ikki koma óvart á nakran. Kanska meira áhugavert er, at sjálvstýrispolitikkur hevur eisini hevur rættiliga stóran týdning fyri veljarar hjá Javnaðarflokkinum. Úrslitini vísa nevniliga, at sannlíkinidni fyri at velja Javnaðarflokkin eru 13 prosentstig minni, um tú ert maksimalt

sjálvstýrissinnaður, enn um tú ert maksimalt sambandssinnaður. Og áhugavert nokk er henda effektin størri, enn hjá Sambandsflokkinum. Altso eru javnaðarveljarar eitt lítið vet meira sambandssinnaðir enn veljarar hjá Sambandsflokkinum.

Fólkaflokkurin og fiskivinnan

Síðsti stigin er at kanna týdningin av trimum útvaldum politiskum spurningum, sum hava fyllt rímuliga nógv í føroyskum politikki upp til og eftir farna løgtingsvalið. Her er talan um

kemur til fiskivinnupolitikkinn, ið sum vera mann fylti nógv undan seinasta vali, og framvegis ger tað. Spurningurin um tilfeingisbúð vísir seg at hava avgerandi týdning fyri flokksvalið. Serliga eru tað Fólkaflokkurin og Javnaðarflokkurin, ið vinna veljarar upp á henda spurning. Meðan tey, ið eru púra ósamd serliga velja Fólkaflokkin, fara tey púra samdu til Javnaðarflokkin. Sannlíkindini fyri at velja Javnaðarflokkin eru 22 prosentstig størri, um veljarin er púra samdur heldur enn púra ósamdur í, at vit eiga at fáa eina nýggja skipan fyri fiskivinnuna, ið byggir á marknaðartreytir og fría sølu av fiskidøgum. Hinvegin eru sannlíkindini 19 prosentstig minni at velja Fólkaflokkin, um veljarin er púra samdur í hesum, enn um hann er púra ósamdur.

Eitt annað, og áhugavert úrslit er, at tá tað snýr seg um religión í føroyskum politikki, eru tað serliga veljarar hjá Tjóðveldi, ið eru ósamdir í, at religión fyllir ov nógv. Hvussu hetta skal tulkast, kunnu tað verða nógva meiningar um. Mítt besta boð er, at veljarar hjá Tjóðveldi – av ótta fyri at verða skýrdir alt ov vertsligir – halda seg frá at svara, at tey eru púra samd í, at religión fyllir ov nógv í føroyskum politikki. Hetta byggi eg á, at serliga Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin hava gingið á odda fyri at berjast fyri rættindum teirra samkyndu, liberaliseringum av rúsdrekkalógini og øðrum líknandi málum.

Samanumtøka – Vita heldur enn gita

Hvat kunnu vit so nýta hetta til? Meginparturin av úrslitinum í kanningini koma ikki óvart á nakran. At kvinnurnar velja til vinstru og at javnaðarveljarar eru sambandssinnaðir, meðan fólkaflokksmenn ikki vilja vita av eini tilfeingisbúð eru ting, vit longu vistu. Tað vildu vit hvørfall sagt, at vit vistu.

Mín motivatióin fyri at fara undir hesa uppgávu var júst, at tað eru nógv ting um føroyska veljaran, vit halda okkum vita, og sum sannlíkt eisini passar, men at ongar kanningar vóru gjørdar av hesum. Nú kunnu vit hvørfall í størri mun siga, at vit (við 90 prosent statistiskari vissu) vita at tað mest sannlíkt er so.

Soleiðis lesur tú tabellirnar

Tabellirnar vísa gjøgnumsnitligu marginalu broytingarnar í sannlíkindunum fyri at tú velur ein av flokkunum. Marginalu broytingarnar í sannlíkindunum eru í mun til, um tú ert í tilvísingarbólkinum. Tekur tú til dømis Tabel 1, og hyggur eftir fyrstu røðini vísa tøluni, at sannlíkindini fyri at tú velur Tjóðveldi eru 10 prosentstig størri um tú ert kvinna, enn um tú ert maður (tilvísingarbólkurin, sum ikki er vístur). Hinvegin fella sannlíkindini fyri at tú velur Sambandsflokkin við 6 prosentstigum um tú ert kvinna, enn um tú ert maður. Talvurnar byggja á multinominala logistiska regressión.

Stjørnurnar

Stjørnurnar vísa, um úrslitið er statistiskt signifikant.

* = Ein stjærna merkir, at úrslitið er statistiskt signifikant við 0,1. Hetta merkir, at tað eru 90 prosent sannlíkindi fyri, at hetta úrslitið er tað rætta. (tvs at 90 av 100 kanningum vilja geva sama úrslit)
** = Tvær stjærnur merkja, at úrslitið er signifikant við 0,05. Hetta merkir, at tað eru 95 prosent sannlíkindi fyri, at hetta úrslitið er tað rætta. (tvs at 95 av 100 kanningum vilja geva sama úrslit)
*** = Tríggjar stjærnur merkja, at úrslitið er signifikant við 0,01. Hetta merkir, at tað eru 99 prosent sannlíkindi fyri, at hetta úrslitið er tað rætta. (tvs. at 99 av 100 kanningum vilja geva sama úrslit)

Er eingin stjærna, merkir hetta at óvissa er ov stór í mátingini, at úrslitið ikki kann sigast at liva upp til krøvini um statistiska vissu (statistisk sikkerhed).

McFaddens Pseudo-R2

Hetta er eitt mât fyri, hvussu stóra forkláringskraft samlaði frymilin hevur – tað vil siga hvussu nógv av variansinum í flokksvali, frymilin kann greiða frá. Mátið gongur frá 0 til 1, har talið 1 merkir, at frymilin kann greiða frá øllum variansinum í flokksvali hjá veljarunum.

Taka vit t.d. Talvu 1, vísir hon, at Socio-demografiskir variablar einsamallir kunnu greiða frá umleið 8 prosentum av variansinum í flokksvali.

Talva 2 vísir, at Socio-demografiskir OG ideologiskir variablar tilsamans kunnu greiða frá 41 prosentum av variansinum í flokksvali.

Talva 3 vísir, at samlað megnar hesin frymilin, tá allir variablar eru íroknaðir, at greiða frá 49 prosentum av variansinum í flokksvalinum í Føroyum.